

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»**

**Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра політичних наук і права**

Гедікова Н. П.

**Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної
роботи з навчальної дисципліни
«Нормативне регулювання у сфері освіти»
(модуль «Державна політика в галузі освіти»)
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 073 «Менеджмент»**

Одеса – 2020

УДК 347.998.85(477)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського (протокол № 1 від «31».08.2020 року)*

Рецензенти:

Саханєнко С. Є. – доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління та регіоналістики Одеського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентіві України.

Таха Рияд Шамсан – доктор юридичних наук, викладач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського.

Гедікова Н. П.

Методичні рекомендації до практичних занять тасамостійної роботи з навчальної дисципліни «Нормативне регулювання у сфері освіти» (модуль «Державна політика в галузі освіти») [для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» денної та заочної форм навчання]. Одеса : Вид-во «Університет Ушинського». 2020. 61 с.

Методичні рекомендації до практичних занять, організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Нормативне регулювання у сфері освіти» (модуль «Державна політика в галузі освіти»). Методичні рекомендації містять плани проведення та зміст практичних занять, завдання для практичної та самостійної роботи, питання для самоперевірки, тестові завдання, питання до екзамену, ситуативні вправи, кейси, приблизну тематику індивідуального навчально-дослідного завдання та методичні рекомендації щодо їх виконання здобувачами вищої освіти в обсязі повної структури модулю «Державна політика в галузі освіти» відповідно до програми.

Складено з урахуванням робочої програми вивчення курсу, методичних розробок ЗВО, а також інших ЗВО, матеріалів літературних джерел, наведених у рекомендованій літературі.

УДК 347.998.85(477)

© Університет Ушинського, 2020

© Н. П. Гедікова

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	7
1.1. Теми практичних занять.	7
1.2. Плани та зміст практичних занять.	8
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	25
2.1. Загальні засади самостійної роботи здобувача вищої освіти.	25
2.2. Завдання на самостійне опрацювання.	27
2.3. Індивідуальні навчально-дослідні завдання.	33
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	41
3.1. Тестові завдання для самоконтролю.	41
3.2. Питання до екзамену.	61
КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ	46
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	53
ДОДАТКИ	58

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Нормативне регулювання у сфері освіти» відноситься до компонентів обов'язкової частини освітньо-професійної програми «Управління закладом освіти» для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент».

Метавивчення дисципліни «Нормативне регулювання у сфері освіти»: досягнення всебічного глибокого розуміння здобувачами вищої освіти сучасних тенденцій формування та реалізації державної політики в галузі освіти у загальнонаціональному і міжнародному вимірі, правових аспектів управління та нормативно-правового регулювання в галузі освіти, оволодіння практичними навичками їх аналізу, врахування та застосування, формування професійно-спеціалізованих компетентностей, необхідних для ефективної роботи керівника освітнього закладу в рамках державної освітньої політики та діючих нормативно-правових актів.

Дисципліна «Нормативне регулювання у сфері освіти» серед форм освітнього процесу, включає лекції, практичні заняття, самостійну роботу здобувача вищої освіти, індивідуальні навчально-дослідні завдання, та інші форми роботи. Завершується вивчення курсу складанням іспиту.

Практичні заняття спрямовані на поглиблення, закріплення й творче осмислення державної освітньої політики та діючих нормативно-правових актів, а також формування навичок самостійного впровадження набутих знань, умінь в професійну діяльність менеджера.

Самостійна робота включає підготовку здобувача вищої освіти до усіх видів поточного і підсумкового контролю, у тому числі практичних занять, контрольних заходів (тестування та екзамену), самостійного опрацювання окремих питань, що не розглядалися у лекційному курсі, а також виконання творчо-аналітичних завдань до кожної з тем навчальної дисципліни та індивідуальних науково-дослідних завдань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти у межах модуля «Державна політика в галузі освіти» повинен набути такі результати навчання:

Очікувані програмні результати навчання

ПНР 1. Критично осмислювати проблеми у галузі та на межі галузей знань, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління складними робочими або навчальними процесами, які є непередбачуваними.

ПРН 5. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах.

ПРН 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.

ПРН 14. Проектувати систему управління якістю освіти.

Очікувані результати навчання дисципліни

Знати:

- теоретико-методологічні основи освітньої політики;
- особливості формування та реалізації державної освітньої політики в галузі освіти в Україні;
- основні способи аналізу, оцінювання та індикатори освітньої політики;
- стратегію державної освітньої політики Європейського Союзу, його держав-членів та можливостей її застосування в Україні;
- сучасні урядові проекти модернізації та реформування освіти в Україні;
- систему освіти в Україні, основні засади сучасної системи управління сферою освіти в Україні та перспективи їх розвитку;
- зміст і принципи державно-громадської моделі управління закладом освіти.

Уміти:

- аналізувати нормативно-правові документи, які складають правову основу сучасної державної політики в галузі освіти України;
- визначати досягнення та втрати у процесі модернізації та реформування освіти в Україні;
- проводити критичний аналіз і оцінку ефективності державної освітньої політики в системі освіти і управління сферою освіти як в Україні, так і в інших країнах світу;
- планувати діяльність закладу освіти на основі основних положень, стратегічних напрямів і пріоритетів освітньої політики України;
- ефективно застосовувати передовий вітчизняний і іноземний досвід в сфері освітньої політики;
- проектувати і створювати систему управління якістю освіти на рівні закладу освіти;
- взаємодіяти з громадськими організаціями на основі ефективного діалогу, соціального партнерства під час залучення громадськості до прийняття публічно-управлінських рішень;
- визначати та розв'язувати проблеми у процесі реалізації державної освітньої політики на рівні закладу освіти.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту модуля «Державна політика в галузі освіти» мають опанувати такі компетентності:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту освіти, що передбачають проведення досліджень, зокрема на межі галузей, формулювання стратегій та впровадження інновацій за невизначеності умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 2 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань);

ЗК 3. Навички використання інформаційних та комунікаційних

технологій.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), оригінальність мислення.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту у галузі та на межі галузей знань, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів.

СК 2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати нові стратегічні підходи до управління робочими або навчальними процесами.

СК 9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, ухвалювати ефективні управлінські рішення, необхідні для провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур, та забезпечувати їх реалізацію.

СК 11. Здатність виявляти, передбачати та запобігати ризиками в закладах освіти.

Зміст практичних занять та самостійної роботи здобувача вищої освіти з модуля «Державна політика в галузі освіти» визначається робочою програмою навчальної дисципліни «Нормативне регулювання у сфері освіти», методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ 1. «Державна політика в галузі освіти»

Загальні положення

Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають умінь та навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань.

Основне завдання практичних занять – поглибити і закріпити знання, що одержані здобувачами вищої освіти на лекції та в процесі самостійної роботи над навчальною і науковою літературою, збірниками правових актів, прищепити їм навички пошуку, узагальнення, критичного аналізу навчального матеріалу, тісніше пов'язувати теорію з практикою, уміння самостійно та творчо формулювати свої думки в усній формі, висувати і захищати свої погляди з питань, що розглядаються.

Перелік тем практичних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

1.1. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин	
		Денна	Заочна
	Модуль 1. Державна політика в галузі освіти		
1	<i>Семінар.</i> Теоретичні основи освітньої політики. Державна освітня політика України.	4	1
2	<i>Практичне заняття.</i> Аналіз освітньої політики: загальнонаціональний та міжнародний виміри. Індикатори освітньої політики.	2	
3	<i>Семінар-дискусія.</i> Стратегія державної освітньої політики Європейського Союзу та держав-членів ЄС.	4	1
4	<i>Круглий стіл.</i> Державна політика інтеграції української освіти в європейську систему освіти.	4	
5	<i>Семінар-дискусія.</i> Система освіти та управління сферою освіти в Україні.	4	1
6	<i>Семінар-дискусія.</i> Державно-громадське управління сферою освіти в Україні.	2	1
	Разом за модулем 1	20	4

1.2. ПЛАНИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Стан та тенденції розвитку державної політики в галузі освіти: міжнародний та національний контекст

ТЕМА 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ. ДЕРЖАВНА ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ.

Семінар. Теоретичні основи освітньої політики. Державна освітня політика України. (4 години)

I заняття (2 години)

План:

1. Поняття освітньої політики та її основи: суб'єкти; об'єкти; мета (місія); основні ознаки; цілі; завдання.
2. Функції освітньої політики, їх характеристика.
3. Методи впливу державної освітньої політики на освіту (адміністративний; правовий; економічний).
4. Етапи формування державної освітньої політики в галузі освіти за період сучасної незалежності України, їх характеристика.
5. Чинники впливу на формування державної освітньої політики.
6. Рівні формування та реалізації освітньої політики.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте визначення поняттю «державна освітня політика».
2. В чому полягає різниця між термінами «державна освітня політика» і «освітня політика»?
3. Охарактеризуйте суб'єкт і об'єкт державної освітньої політики.
4. Розкрийте сутність мети (місії) державної освітньої політики.
5. Назвіть основні ознаки державної освітньої політики.
6. Визначте та охарактеризуйте завдання державної освітньої політики.
7. Назвіть та розкрийте сутність функцій державної освітньої політики.
8. Визначте чинники, що впливають на формування державної освітньої політики в Україні.
9. Які з наведених чинників впливу на формування державної освітньої політики ви вважаєте найнебезпечнішими для України? Обґрунтуйте свою думку.

Практичне завдання

Підготуватись до семінару за вищезазначеними питаннями до обговорення. Семінар відбудеться на практичному занятті.

II заняття (2 години)

План:

1. Законодавство, що визначає державну політику в галузі освіти в Україні.
2. Стратегічні напрями державної освітньої політики України.

3. Принципи державної освітньої політики України.
4. Засади державної політики України у сфері освіти та принципи освітньої діяльності.
5. Механізми реалізації державної політики в галузі освіти.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте характеристику етапам розвитку державної освітньої політики в сучасній Україні.
2. На яких засадах ґрунтується державна політика у сфері освіти в Україні?
3. Охарактеризуйте нормативно-правову основу здійснення державної освітньої політики в Україні.
4. Назвіть та охарактеризуйте стратегічні напрями державної освітньої політики України.
5. На яких принципах державної освітньої політики ґрунтується освітня діяльність вашого закладу освіти? Аргументуйте свою відповідь.
6. Які принципи реалізації державної освітньої політики не можна визнати принципами освіти в цілому?
7. Назвіть та охарактеризуйте механізми реалізації державної політики в галузі освіти.
8. Визначте та проаналізуйте види реалізації державної політики в галузі освіти.

Практичне завдання

Підготуватись до семінару за вищезазначеними питаннями до обговорення. Семінар відбудеться на практичному занятті.

Рекомендована література:

Нормативно-правові акти:

1. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»): Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.1993 р. № 896; зі змін. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п>.
2. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>
3. Національна доктрина розвитку освіти: Указ Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>.
5. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

7. Закон України «Про вищу освіту». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
8. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
9. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Закон України «Про дошкільну освіту». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
11. Закон України «Про позашкільну освіту». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>

Основна література

1. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство : навч. посіб. / Г. В. Лаврик, Г. В. Терела, Т. О. Харченко та ін. ; за ред. Г. В. Лаврик. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 208 с. URL:<https://docplayer.net/53697826-Derzhavni-standarti-osviti-i-nacionalne-osvitnie-zakonodavstvo.html>
2. Освітня політика: філософія, теорія, практика : монографія / В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, В. І. Бобрицька, Р. М. Вернидуб та ін.; за ред. В. П. Андрущенка. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 484 с.

Допоміжна

1. Валєєв Р. Г. Освітнє право України : навч. посіб. Луганськ, 2011. 287 с. URL:http://www.irf.ua/files/ukr/programs/edu/edu_posibnyk.pdf
2. Гедикова Н. Ф. Образование как фактор социокультурного развития личности. *Психолого-педагогические проблемы образования в условиях инновационного развития* : материалы II междунар. научн. конф. / Казахстан, Алматы, 10 февр. 2012 г. ; под ред. С. К. Исламгуловой : в 2 ч. Алматы Ун-т «Туран», 2012. Ч. 2. С. 133–141. URL:<http://cdn.scipeople.ru/materials/>
3. Державна політика України у сфері освіти дорослих : метод. матер. для слухачів магістер. прогр. за спец. «Державне управління у сфері освіти» / авт. кол.: Н. Г. Протасова, В. І. Луговий, Ю. О. Молчанова та ін. ; за заг. ред. Н. Г. Протасової. Київ : НАДУ, 2014. 52 с. URL:<https://www.google.com/url>
4. Державна політика : підручник / ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) та ін. Київ : НАДУ, 2014. 448 с. URL:http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Pidruchnuiky_NADU/9fa81bc0-991f-47e7-817d-a853b8627f97.pdf
5. Домбровська С. М. Механізми реалізації державної політики в галузі вищої освіти. *Актуальні проблеми державного управління*. 2011. № 2(40).
6. Комарова О. А. Пріоритетні напрями державної освітньої політики. *Проблеми економіки*. 2015. № 1. С. 107–113.

7. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови); за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : Педагогічна думка, 2016. 448 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/166230/1/nac%20dopovid%202016.indd%20smal.pdf>
8. Осмоловська А. О. Сучасні тенденції та виклики щодо формування освітньої політики України. *Політичне життя*. 2017. № 3. С. 70–74.
9. Савіщенко В. М. Поняття та мета політики держави у сфері освіти та науки в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 3. С. 55–61.

ТЕМА 2. АНАЛІЗ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ: ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ВІМІРИ. ІНДИКАТОРИ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ.

*Практичне заняття. Аналіз освітньої політики:
загальнонаціональний та міжнародний виміри. Індикатори освітньої
політики. (2 години)*

План:

1. Етапи аналізу освітньої політики.
2. Цикл освітньої політики.
3. Компоненти освітньої політики.
4. Характеристика індикаторів освітньої політики: міжнародний і вітчизняний рівні.
5. Оцінювання результатів впровадження державної освітньої політики.
6. Аналіз та оцінювання основних результатів освітньої політики в Україні упродовж періоду незалежності.
7. Сучасні проблеми формування та реалізації освітньої політики в Україні.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте визначення поняттю «аналіз державної освітньої політики».
2. Розкрийте сутність предмету аналізу освітньої політики.
3. З'ясуйте рівні освітньої політики та їх зміст.
4. Назвіть та охарактеризуйте компоненти освітньої політики.
5. Назвіть та охарактеризуйте економічні, соціальні та освітні індикатори.
6. Назвіть відомі вам міжнародні системи освітніх індикаторів.
7. У яких офіційних документах України визначено освітні індикатори?
8. Розкрийте сутність оцінювання результатів впровадження державної освітньої політики.
9. Назвіть відомі переваги європейських підходів до оцінювання результатів впровадження державної освітньої політики.
10. Які критерії використовуються в наукових і навчальних джерелах для процедури оцінювання результатів впровадження державної освітньої політики?

Питання для дискусії:

1. Проведіть аналіз результатів освітньої політики в Україні упродовж сучасного періоду її незалежності.
2. Дайте оцінку основним результатам освітньої політики в Україні упродовж сучасного періоду її незалежності.
3. Які фактори вплинули на результати упровадження державної освітньої політики. Аргументуйте свою відповідь.
4. Яким чином у вашому закладі освіти здійснюється аналіз та оцінювання основних результатів освітньої політики. Аргументуйте свою відповідь.
5. Назвіть та дайте характеристику сучасним проблемам формування та реалізації освітньої політики в Україні. Наведіть приклади.

Методи активізації освітнього процесу:

Дебати. Група ділиться на три підгрупи: дві з яких (2-3 осіб) наводять докази однієї з протилежних точок зору на проблему впливу чинників на процесформування та упровадження державної освітньої політики, третя підгрупа – «глядачі» – ставить запитання та визначає переможців. Дебати проводить спікер, в ролі якого може виступити викладач або здобувач вищої освіти. Участь у дебатах передбачає попередню домашню підготовку, роботу з додатковою літературою і складання виступів.

Рекомендована література:**Нормативно-правові акти:**

1. Національна доктрина розвитку освіти : Указ Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>.
3. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Основна література

1. Аналіз освітньої політики: теорія і практика управління на місцевому рівні : наук. посіб. / авт. кол.: В. Г. Базілюк, Т.С. Бойченко, Л. М. Забродська та ін. Київ : Вид-во ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти» НАПН України, 2014. 306 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/>
2. Іванюк І. В. Освітня політика : навч. посіб. Київ : Таксон, 2006. 226 с. URL: http://lib.iitta.gov.ua/1391/1/education_policy.pdf

1. Набок М. В. Оцінювання результатів впровадження освітньої політики України на державному та місцевому рівнях: суб'єкти, підходи практика. *Вісник Маріупольського державного університету*. Сер. Економіка. 2015. № 9. С. 81–89.
2. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови); за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ: Педагогічна думка, 2016. 448 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/166230/1/nac%20dopovid%202016.indd%20smal.pdf>
3. Освіта в Україні: базові індикатори. Інформаційно-статистичний бюлетень результатів діяльності галузі освіти у 2017/2018 н. р. Київ, 2018. 209 с.

ТЕМА 3. СТРАТЕГІЯ ДЕРЖАВНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄС.

Семінар-дискусія. Стратегія державної освітньої політики Європейського Союзу та держав-членів ЄС. (4 години)

І заняття (2 години)

План:

1. Поняття та сутність освітньої політики Європейського Союзу.
2. Інституційно-правові механізми функціонування освітньої політики ЄС.
3. Принципи освітньої політики ЄС.
4. Фактори, що впливають на сферу освіти ЄС та держав-членів ЄС.
5. Освітні програми ЄС та держав-членів ЄС.

Контрольні запитання і завдання:

1. Розкрийте сутність освітньої політики ЄС.
2. Розкрийте сутність мети, задач політики ЄС в галузі освіти.
3. Назвіть відомі вам інституційно-правові механізми функціонування освітньої політики ЄС.
4. Охарактеризуйте принципи освітньої політики ЄС.
5. Визначте основні засади освітньої політики ЄС та держав-членів ЄС.
6. Визначте стратегічні напрямки розвитку освітньої політики ЄС та держав-членів ЄС.
7. Охарактеризуйте сучасні механізми реалізації державної політики в галузі освіти в ЄС та державах-членах ЄС.
8. Назвіть та охарактеризуйте фактори, що впливають на сферу освіти ЄС та держав-членів ЄС.
9. Визначте головну мету освітніх програм ЄС та держав-членів ЄС.
10. Які освітні проекти об'єднує програма ЄС Erasmus+?
11. Назвіть та охарактеризуйте напрями з яких складається програма ЄС Erasmus+.
12. Розкрийте сутність програми Горизонт 2020.

Питання для дискусії:

1. Як здійснюється забезпечення реалізації принципів і моделей відкритої освіти та відкритого навчального середовища. Аргументуйте свою відповідь.
2. Які відомі вам освітні програми реалізуються в окремих державах-членах ЄС? В чому полягає їх привабливість для України?

II заняття (2 години)**План:**

1. Освітні реформ в країнах Європейського Союзу (ЄС), їх характеристика: реформи 50 – 80-х років ХХ ст.; реформи 80-х років ХХ ст.; реформи ХХІ ст.
2. Основні напрями сучасної освітньої політики держав-членів ЄС.
3. Системи освіти окремих держав-членів ЄС: порівняльний аналіз.
4. Нові підходи у формуванні і розвитку системи освіти в державах-членах ЄС (за вибором).
5. Структурно-функціональний аналіз системи управління освітою в державах-членах ЄС (за вибором).

Контрольні запитання і завдання:

1. Визначте особливості освітніх реформ в країнах ЄС, їх характеристика.
2. Назвіть та охарактеризуйте основні напрями сучасної освітньої політики країн ЄС.
3. Визначте загальні принципи формування систем освіти європейських країн.
4. Проаналізуйте систему освіти окремих держав-членів ЄС.
5. Визначте сучасні загальні принципи побудови та завдання системи освіти в державах-членах ЄС.
6. На яких принципах ґрунтується система управління освітою в державах-членах ЄС?
7. Назвіть органи управління освітою в державах-членах ЄС.
8. Визначте головне завдання та повноваження органів управління освітою в державах-членах ЄС.
9. Назвіть та охарактеризуйте основні складові системи управління в закладах освіти на прикладі декількох держав-членів ЄС.
10. З'ясуйте актуальні проблеми та тенденції розвитку систем управління освітою в окремих державах-членах ЄС.
11. У чому полягає привабливість європейської системи освіти?

Питання для дискусії:

1. Система освіти якої держави-члена ЄС є найбільш привабливою для України? Обґрунтуйте свою відповідь.
2. Проаналізуйте структуру системи освіти держав-членів ЄС. У чому Ви вбачаєте пріоритети та недоліки цієї системи?
3. Яким чином реалізується принцип автономності закладів освіти в державах-членах ЄС? Досвід якої країни може стати корисним для України?
4. Розкрийте сутність та охарактеризуйте політику європейської інтернаціоналізації вищої освіти в контексті сучасних процесів глобалізації і посилення конкуренції закладів вищої освіти, якісних змін у їх діяльності.

Рекомендована література:

Основна література

1. Артёмов І. В., Вашук О. М. Концептуальні і правові основи формування європейського освітнього простору : навч. посіб. Ужгород : ЗакДУ, 2011. 568 с. (Євроінтеграція: укр. вимір; вип. 17). URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/9862/1/17.pdf>
2. Європейська інтеграція : навч. посіб. / М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко, І. І. Д'яконова та ін. ; за ред. М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 344 с.

Допоміжна

1. Ковальчук О. С. Формування освітньої політики країн Євросоюзу під впливом процесів глобалізації та європеїзації. *Scientific Research and Their Practical Application. Modern State and Ways of Development* '2013. URL: <http://www.sworld.com.ua/konfer 32/1059.pdf>
2. Краєвська О. А. Спільні політики Європейського Союзу : метод. рекомен. до навч. курсу. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 128 с.
3. Краєвська О. Освітня політика європейського союзу: становлення та механізми реалізації ISSN 2078–4333. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. 2011. Вип. 28. С. 53–65.
4. Кристопчук Т. Система забезпечення якості вищої освіти: зарубіжний досвід. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2016. Вип. 3-4. С. 99–103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NPO_2016_3-4_20.
5. Кульчій О. О. Досвід країн європейського союзу в сфері освітньої політики. *Державно-управлінські студії*. 2018. № 6 (8). URL: <http://studio.ipk.edu.ua/dosvid-krayin-yevropeys-ko-ho-soyuzu-v-sferi-osvitn-ouyi-polityku/>
6. Кучеренко Д. Г., Мартинюк О. В. Стратегії розвитку освітніх систем країн світу : монографія. Київ : ІПК ДСЗУ, 2011. 312 с. URL: <http://ipk.edu.ua/journal/El-librari/Kutsherenko%20Martinjuk%20Strategiy.pdf>

7. Локшина О. Етапи розвитку стратегії Європейського Союзу у галузі освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2007. № 2.
8. Навчайся в Європі! Освітні програми, гранти та стипендії Європейського Союзу та держав-членів ЄС. 2014–2020. Київ : Представництво ЄС в Україні, 2015. 93 с. URL: https://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/documents/virtual_library/education-in-eu_uk.pdf
9. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навч. посіб. Рівне : Овід, 2012. 352 с. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/9019/1/Sysoieva%20Osvitni%20s.pdf>
10. Філіпова В. Зарубіжний досвід державно-громадського управління освітою. *Освіта і управління*. 2013. № 1/2. С. 144–149.
11. Хоружий Г. Ф. Європейська політика вищої освіти. Монографія. Полтава : Дивосвіт, 2016. 384 с.

ТЕМА 4. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ В ЄВРОПЕЙСЬКУ СИСТЕМУ ОСВІТИ.

Круглий стіл. Державна політика інтеграції української освіти в європейську систему освіти. (4 години)

План:

1. Напрями інтеграції України у європейський освітній простір.
2. Етапи проведення реформи у вітчизняній системі освіти (за типом).
3. Освітні зміни, реформи, інновації у галузі освіти, їх сутність та характеристика.
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр.
5. Аналіз досягнень та основні завдання подальшої модернізації освіти в Україні.

Контрольні запитання і завдання:

1. Розкрийте зміст мети інтеграції України у європейський освітній простір.
2. Назвіть та охарактеризуйте напрями інтеграції України у європейський освітній простір.
3. Визначте та охарактеризуйте етапи проведення реформи у вітчизняній системі освіти (за типом).
4. Які реформи було проведено в сфері освіти в Україні на сучасному етапі її незалежності? Який практичний результат було отримано?
5. Які інновації було впроваджено у сфері вітчизняної освіти?
6. Визначте ефекти від впровадження інновацій в сфері освіти в Україні.
7. Охарактеризуйте стан інноваційної діяльності вітчизняних закладів освіти.
8. Які фактори перешкоджають здійсненню інноваційної діяльності?
9. Проаналізуйте результати реалізації Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр.

10. Спрогнозуйте стратегічні напрями подальшої модернізації освіти в Україні.

Ключові питання для обговорення:

1. Ступінь інтегрованості України у загальноєвропейський освітній простір.
2. Освітні програми Європейського Союзу для здобувачів освіти України.
3. Модернізація освіти України як фактор економічного та соціального прогресу української держави.
4. Стратегії реформування освіти в Україні в умовах інтеграції/глобалізації.
5. Автономія як шлях до ефективного менеджменту закладу освіти.
6. Інноваційна діяльність закладів освіти України.
7. Упровадження елементів відкритої освіти.
8. Академічні свободи учасників освітніх правовідносин.
9. Якість освіти.
10. Проблеми та шляхи удосконалення процесу реформування вітчизняної освіти в контексті провідних тенденцій розвитку європейського освітнього простору.

Методи активізації освітнього процесу:

Дебати. Група ділиться на три підгрупи: дві з яких (2-3 осіб) наводять докази однієї з протилежних точок зору на проблему залучення України до формування Європейського освітнього простору, третя підгрупа – «глядачі» – ставить запитання та визначає переможців. Дебати проводить спікер, в ролі якого може виступити викладач або здобувач вищої освіти. Участь у дебатах передбачає попередню домашню підготовку, роботу з додатковою літературою і складання виступів.

Рекомендована література:

Нормативно-правові акти:

1. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.1993 р. № 896; зі змін. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п>.
2. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>
3. Національна доктрина розвитку освіти : Указ Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>.
5. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>

6. Угода про співробітництво в галузі освіти. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_135#Text
7. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Основна література

1. Європейська інтеграція : навч. посіб. / М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко, І. І. Д'яконова та ін. ; за ред. М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 344 с.

Допоміжна

2. Комарова О. А. Пріоритетні напрями державної освітньої політики. *Проблеми економіки*. 2015. № 1. С. 107–113.
3. Кристопчук Т. Система забезпечення якості вищої освіти: зарубіжний досвід. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2016. Вип. 3-4. С. 99–103. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/NPO_2016_3-4_20.
4. Кузнецова Н. Оцінка факторів, що впливають на якість освітніх послуг в Україні. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2014. Вип. 1-2. С. 13–19.
5. Набок М. В. Оцінювання результатів впровадження освітньої політики України на державному та місцевому рівнях: суб'єкти, підходи практика. *Вісник Маріупольського державного університету*. Сер. Економіка. 2015. № 9. С. 81–89.
6. Навчайся в Європі! Освітні програми, гранти та стипендії Європейського Союзу та держав-членів ЄС. 2014–2020. Київ : Представництво ЄС в Україні, 2015. 93 с. URL: https://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/documents/virtual_library/education-in-eu_uk.pdf
7. Наливайко Л. Р. Трансформація державної освітньої політики в Україні в умовах євроінтеграції. *Право і суспільство*. 2015. № 3. Ч. 3. С. 31–36.
8. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови) ; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : Педагогічна думка, 2016. 448 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/166230/1/nac%20dopovid%202016.indd%20smal.pdf>
9. Осмоловська А. О. Сучасні тенденції та виклики щодо формування освітньої політики України. *Політичне життя*. 2017. № 3. С. 70–74.
10. Реформування освіти в Україні: державно-управлінський аспект: навч.-наук. вид. / Н. Г. Протасова, В. І. Луговий, Ю. О. Молчанова та ін. ; за заг. ред. Н. Г. Протасової. Київ, Львів : НАДУ, 2012. 456 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/43149163-90e1-4bdb-a2f2-d04dd0c9cbc9.pdf

11. Серебрянський С. Стратегічні аспекти розвитку освіти в умовах інтеграції України в Європейський освітній простір. *Вища школа*. 2013. № 4. С. 7–14.

Змістовий модуль 2. Державна освітня політика щодо управління сферою освіти в Україні.

ТЕМА 5. СИСТЕМА ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.

Семінар-дискусія. Система освіти та управління сферою освіти в Україні.

I заняття (2 години)

План:

1. Дошкільна освіта: досягнення, проблеми, їх особливості та кроки до розв'язання.
2. Повна загальна середня освіта: досягнення, недоліки, пріоритети освітньої політики в галузі.
3. Позашкільна освіта: досягнення, проблеми, завдання освітньої політики в галузі.
4. Оцінювання результатів реалізації державної освітньої політики на кожному рівні галузі (з використанням аналітичних документів і даних Державної служби статистики України (www.ukrstat.gov.ua)).

II заняття (2 години)

План:

1. Професійна (професійно-технічна) освіта: специфіка розвитку, стратегія модернізації.
2. Фахова передвища освіта: завдання, пріоритети освітньої політики в галузі.
3. Вища освіта: особливості у плануванні і впровадження освітньої політики в галузі, стратегія модернізації.
4. Освіта дорослих: аналіз сучасного стану і проблем, пріоритети розвитку галузі.
5. Спеціалізована освіта: завдання, недоліки, пріоритети освітньої політики в галузі.
6. Оцінювання результатів реалізації державної освітньої політики на кожному рівні галузі (з використанням аналітичних документів і даних Державної служби статистики України (www.ukrstat.gov.ua)).

Контрольні запитання і завдання:

1. Розкрийте зміст поняття «система освіти».
2. Яким чином співвідносяться поняття «менеджмент», «управління»?
3. Визначте пріоритети освітньої політики розвитку кожного рівня галузі освіти.

4. Яким чином в законодавстві України визначаються типи та види закладів освіти?
5. Хто є учасниками освітнього процесу в Україні?
6. Розкрийте зміст державного управління у сфері освіти.
7. Охарактеризуйте систему управління освітою в Україні.
8. Назвіть основні засади сучасної системи управління сферою освіти в Україні.

Методи активізації освітнього процесу:

Напишіть swot-аналіз сильних і слабких сторін, сприятливих можливостей та загроз закладу освіти (за вибором здобувача вищої освіти) та розробіть заходи щодо підвищення його конкурентоспроможності ґрунтуючись на пріоритетах державної освітньої політики (*таблиця swot-аналізу: див. додаток А*).

Рекомендована література:

Нормативно-правові акти:

1. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>
2. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
3. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
5. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
6. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
8. Закон України «Про позашкільну освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>

Основна література

1. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство : навч. посіб. / Г. В. Лаврик, Г. В. Терела, Т. О. Харченко та ін. ; за ред. Г. В. Лаврик. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 208 с. URL: <https://docplayer.net/53697826-Derzhavni-standarti-osviti-i-nacionalne-osvitnie-zakonodavstvo.html>

2. Європейська інтеграція : навч. посіб. / М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко, І. І. Д'яконова та ін. ; за ред. М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 344 с.
3. Освітня політика: філософія, теорія, практика : монографія / В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, В. І. Бобрицька, Р. М. Вернидуб та ін.; за ред. В. П. Андрущенка. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 484 с.
4. Управління освітою / за наук. ред. В. П. Беха ; редкол.: В. П. Бех (голова), М. В. Михайліченко (заст. голови) та ін. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. 546 с.
5. Хаджирадєва С. К., Черненко Н. М. Теорія і практика управління закладами освіти : навч. посіб. Київ : [Освіта], 2013. 184 с.

Допоміжна

1. Гедікова Н. П. Державна політика у сфері вищої освіти України в контексті європейських освітніх стандартів. *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки*. Харків, 2016. Вип. 1 (11). С. 4–17.
2. Державна політика України у сфері освіти дорослих : метод. матер. для слухачів магістер. прогр. за спец. «Державне управління у сфері освіти» / авт. кол.: Н. Г. Протасова, В. І. Луговий, Ю. О. Молчанова та ін. ; за заг. ред. Н. Г. Протасової. Київ : НАДУ, 2014. 52 с. URL: <https://www.google.com/url>
3. Державна політика : підручник / ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) та ін. Київ : НАДУ, 2014. 448 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Pidruchnuiky_NADU/9fa81bc0-991f-47e7-817d-a853b8627f97.pdf
4. Комарова О. А. Пріоритетні напрями державної освітньої політики. *Проблеми економіки*. 2015. № 1. С. 107–113.
5. Кузнецова Н. Оцінка факторів, що впливають на якість освітніх послуг в Україні. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2014. Вип. 1-2. С. 13–19.
6. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови) ; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : Педагогічна думка, 2016. 448 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/166230/1/nac%20dopovid%202016.indd%20smal.pdf>

Інформаційний ресурс:

Сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.

ТЕМА 6. ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКЕ УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.

Семінар-дискусія. Державно-громадське управління сферою освіти в Україні. (2 години)

План:

1. Поняття і зміст державно-громадського управління у сфері освіти.
2. Система й повноваження органів державно-громадського управління у сфері освіти.
3. Роль громадського самоврядування та державно-громадського управління у сфері освіти в реалізації стратегії і тактики освітньої політики.
4. Принципи державно-громадської моделі управління закладом освіти.
5. Соціальне партнерство як інструмент забезпечення стратегічного розвитку освітнього закладу.
6. Проблеми впровадження державно-громадського управління освітою, напрямки та умови їх розв'язання.

Контрольні запитання і завдання:

1. Розкрийте зміст поняття «державно-громадське управління у сфері освіти».
2. У чому полягає мета державно-громадського управління у сфері освіти?
3. Визначте пріоритетні завдання державно-громадського управління у сфері освіти?
4. Охарактеризуйте систему органів державно-громадського управління у сфері освіти в Україні.
5. Визначте повноваження органів державно-громадського управління у сфері освіти в Україні.
6. Назвіть та охарактеризуйте принципи державно-громадської моделі управління закладом освіти.
7. У чому полягає суть і значення соціального партнерства в освіті?
8. Охарактеризуйте модель соціального партнерства закладу освіти за типами освітньої діяльності.
9. Визначте основні проблеми впровадження державно-громадського управління освітою в Україні.

Питання для дискусії:

1. Які основні законодавчі та нормативно-правові акти регулюють питання впровадження у закладі освіти державно-громадського управління?
2. Охарактеризуйте організаційну структуру державно-громадського управління освітою в сучасній Україні. Які заходи необхідно здійснити для її удосконалення?
3. Які вам відомі форми співпраці закладу освіти з громадськими організаціями в реалізації державної освітньої політики? Наведіть приклади.

4. Підготуйте приклади з практики вашої роботи, коли для підготовки та прийняття управлінських рішень залучалися органи місцевого самоврядування/громадські організації. Які питання тоді обговорювалися, які альтернативи розглядалися?
5. Як вирішують проблемиупровадження державно-громадського управління освітою вєвропейських країнах?

Кейсстаді:

I. Ви працюєте керівником освітнього закладу. Вам необхідно зібрати інформацію про громадські організації в регіоні.

Завдання

1. Роз'ясніть кого Ви залучаєте до спільної діяльності і яким чином буде відбуватися її координація.
2. Які кроки повинен зробити кожен з учасників спільної діяльності?

II. Ви працюєте керівником освітнього закладу. Участь громадськості в діяльності закладу освіти носить стихійний характер, найчастіше, ініціюється самим закладом освіти.

Завдання

1. Розкажіть, яким чином Ви, як керівник, активізуєте вплив закладу освіти на розвиток місцевої громади.
2. Яким чином Ви можете використати місцеву громаду як ресурсу розвитку освітнього процесу?

III. Ви є керівником закладу освіти. Вам необхідно оснастити лінгвістичний кабінет, з цією метою Вами розроблено план заходів, спрямованих на збір необхідних коштів і визначено коло потенційних донорів, осіб та організацій, що можуть бути зацікавлені в реалізації даного проекту.

Завдання:

Розробіть сценарій і послідовність дій щодо залучення донора (для кожного потенційного донора доберіть індивідуальні підходи).

Рекомендована література:

Нормативно-правові акти:

1. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.1993 р. № 896; зі змін. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п>.
2. Національна доктрина розвитку освіти : Указ Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>.

4. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Закон України «Про громадські об'єднання». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

Основна література

1. Лопушинський І. П. Державно-громадське управління освітою. *Актуальні проблеми управління закладами освіти: колективна* : монографія / за ред. В. В. Кузьменка, Н. В. Слюсаренко. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2017. С. 214–234.
2. Модус державно-громадського управління освітою : монографія / за наук. ред. В. П. Бежа; редкол. : В. П. Бех (голова), Н. В. Крохмаль (заст. голови) [та ін.]. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 768 с. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/17522>
3. Управління освітою / за наук. ред. В. П. Бежа ; редкол.: В. П. Бех (голова), М. В. Михайліченко (заст. голови) та ін. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. 546 с.
4. Хаджирадєва С. К., Черненко Н. М. Теорія і практика управління закладами освіти : навч. посіб. Київ : [Освіта], 2013. 184 с.

Допоміжна

1. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови) ; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : Педагогічна думка, 2016. 448 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/166230/1/nac%20dopovid%202016.indd%20smal.pdf>
2. Тамм А. Є., Радченко О. В., Поступна О. В. Державна політика і управління в освіті : підручник. Харків : Вид-во Асоц. д-рів наук держ. упр., 2011. 271 с.
3. Годосова Г. І. Шляхи розвитку державно-громадського управління освітою в Україні: європейський досвід та українські реалії. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej11/texts/10thidur.pdf>
4. Філіпова В. Зарубіжний досвід державно-громадського управління освітою. *Освіта і управління*. 2013. № 1/2. С. 144–149.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

МОДУЛЬ 1. Державна політика в галузі освіти

2.1. Загальні засади самостійної роботи здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача вищої освіти є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Самостійна робота здобувача вищої освіти формує низку необхідних компетентностей, серед яких здатність працювати автономно, визначати, формулювати та розв'язувати проблеми, аналізувати соціально-значущі процеси та приймати обґрунтовані рішення, а також набуття навичок використання інформаційних і комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу та використання інформації з різних джерел.

Самостійна робота здобувача вищої освіти – це активні форми індивідуальної і колективної діяльності, спрямовані на закріплення пройденого матеріалу, формування навичок аналітичної роботи та вміння на практиці реалізовувати отримані знання.

Основними завданнями самостійної роботи є:

- засвоєння методів самостійного вивчення навчального матеріалу, поглиблене вивчення основних розділів курсу;
- підвищення ефективності навчального процесу за допомогою організації позааудиторного навчання відповідно до особистих здібностей кожного здобувача вищої освіти;
- оволодіння культурою розумової праці, вмінням орієнтуватися у потоці наукової інформації, розвиток незалежності мислення, формування власного погляду на питання, що вивчаються;
- формування потреби до неперервної самоосвіти, самовдосконалення своїх знань, поширення кругообігу тощо.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти починається після вступної лекції, на якій викладач дає основні рекомендації щодо методики самостійного опанування курсом навчальної дисципліни.

Самостійна підготовка здійснюється у таких формах:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, підручника, довідкової літератури;
- вивчення окремих змістових модулів курсу (тем або питань), що передбачені для самостійного опрацювання з метою реферування, складання тезисного плану, конспекту тощо;
- реферування першоджерел;
- аналіз, синтез, порівняння, узагальнення явищ, фактів, закономірностей, викладених у друкованих джерелах інформації, з метою підготовки відповідей на поставлені напередодні запитання;

- підготовка додаткового матеріалу до лекції відповідно до заданого плану;
- підготовка до виступу на практичному занятті;
- підготовка письмових завдань з самостійної роботи відповідно до заданого плану до кожної з тем навчальної дисципліни;
- підготовка індивідуальних науково-дослідних завдань;
- підготовка до проведення контрольних заходів;
- робота з пошуковими системами Інтернет.

Загальні рекомендації до організації самостійної роботи:

1. Уважно ознайомитись із розгорнутим змістом дисципліни, використовуючи конспект лекцій та відповідну літературу.
2. Знайти та визначити місце зазначених для самостійної роботи тем у загальній структурі курсу.
3. Уважно прочитати питання за кожною темою та знайти відповіді на них у рекомендованій літературі.
4. Законспектувати найважливіші теоретичні положення кожної теми.
5. У ході опрацювання теоретичного матеріалу визначити незрозумілі теоретичні виклади з метою подальшої консультації з викладачем.
6. Найбільш складні теоретичні положення рекомендується зазначити у окремому конспекті з метою їх засвоєння та подальшої рекомендації з викладачем.
7. Вивчаючи матеріал, чітко відокремлювати його теоретичну та практичну частини.
8. За вибором здобувача вищої освіти, окремі теоретичні теми або питання можна оформити у вигляді реферату.
9. Опрацьовуючи практичний матеріал, постійно звертати увагу на його значущість та перспективи подальшого втілення у життя.
10. Самостійну роботу виконувати систематично, за відповідним планом.

Самостійна робота здобувачавищої освіти забезпечується навчально-методичними матеріалами, передбаченими робочою навчальною програмою дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, методичними рекомендаціями з проведення практичних занять; методичними рекомендаціями з організації самостійної роботи та виконання окремих завдань тощо.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння здобувачем вищої освіти у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався під час аудиторних навчальних занять.

Розподіл годин самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Форма контролю
		Денна	Заочна	
Модуль 1. Державна політика в галузі освіти				
1	Тема 1. Теоретичні основи освітньої політики. Державна освітня політика	8	12	

	України.			Індивідуальна, групово співбесіда, усне, письмове опитування, виконання практичних завдань
2	Тема 2. Аналіз освітньої політики: загальнонаціональний та міжнародний виміри. Індикатори освітньої політики.	9	12	
3	Тема 3. Стратегія державної освітньої політики Європейського Союзу та держав-членів ЄС.	8	12	
4	Тема 4. Державна політика інтеграції української освіти в європейську систему освіти.	8	12	
5	Тема 5. Система освіти та управління сферою освіти в Україні.	9	13	
6	Тема 6. Державно-громадське управління сферою освіти в Україні.	9	12	
Разом за модулем 1		51	73	

2.2. ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНЕ ОПРАЦЮВАННЯ

Здобувач вищої освіти має письмово виконати запропоновані завдання до кожної теми, які оцінюється відповідно до зазначених у цих методичних рекомендаціях критеріїв оцінювання.

Тема 1. Теоретичні основи освітньої політики. Державна освітня політика України.

1. Охарактеризуйте методи впливу державної освітньої політики на освіту (адміністративний; правовий; економічний).
2. У формі таблиці здійсніть порівняльний аналіз основ, основних засад та принципів державної політики у сфері освіти за Законом України «Про освіту» 1991 р. та 2017 р.

Рекомендована література:

1. Національна доктрина розвитку освіти : Указ Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>.
3. Про освіту : Закон України від 23.05.1991 р. № 1060-XII. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12#Text>
4. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Законодавство України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

5. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство : навч. посіб. / Г. В. Лаврик, Г. В. Терела, Т. О. Харченко та ін. ; за ред. Г. В. Лаврик. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 208 с. URL: <https://docplayer.net/53697826-Derzhavni-standarti-osviti-i-nacionalne-osvitnie-zakonodavstvo.html>
6. Освітня політика: філософія, теорія, практика : монографія / В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, В. І. Бобрицька, Р. М. Вернидуб та ін.; за ред. В. П. Андрущенка. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 484 с.
7. Падалка О. С., Каленюк І. С. Економіка освіти та управління : посібник. Київ : Педагогічна думка, 2012. 184 с. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/4691/1/padalka-ekonom-osvita.pdf>
8. Валєєв Р. Г. Освітнє право України : навч. посіб. Луганськ, 2011. 287 с. URL: http://www.irf.ua/files/ukr/programs/edu/edu_posibnyk.pdf
9. Комарова О. А. Пріоритетні напрями державної освітньої політики. *Проблеми економіки*. 2015. № 1. С. 107–113.
10. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови) ; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : Педагогічна думка, 2016. 448 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/166230/1/nac%20dopovid%202016.indd%20smal.pdf>
11. Реформування освіти в Україні: державно-управлінський аспект: навч.-наук. вид. / Н. Г. Протасова, В. І. Луговий, Ю. О. Молчанова та ін. ; за заг. ред. Н. Г. Протасової. Київ, Львів : НАДУ, 2012. 456 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/43149163-90e1-4bdb-a2f2-d04dd0c9cbc9.pdf

Тема 2. Аналіз освітньої політики: загальнонаціональний та міжнародний виміри. Індикатори освітньої політики.

1. Визначте роль аналізу освітньої політики у стратегічному плануванні розвитку освіти.
2. Визначте та охарактеризуйте індикатори якості освіти в Європейському Союзі.

Рекомендована література:

1. Аналіз освітньої політики: теорія і практика управління на місцевому рівні : наук. посіб. / авт. кол.: В. Г. Базілюк, Т.Є. Бойченко, Л. М. Забродська та ін. Київ : Вид-во ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти» НАПН України, 2014. 306 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/>
2. Іванюк І. В. Освітня політика : навч. посіб. Київ : Таксон, 2006. 226 с. URL: http://lib.iitta.gov.ua/1391/1/education_policy.pdf
3. Капінос Г. І., Грабовська І. В. Управління якістю : навч. посіб. Київ : Кондор, 2016. 278 с.

4. Кристопчук Т. Система забезпечення якості вищої освіти: зарубіжний досвід. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2016. Вип. 3-4. С. 99–103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NPO_2016_3-4_20.
5. Набок М. В. Оцінювання результатів впровадження освітньої політики України на державному та місцевому рівнях: суб'єкти, підходи практика. *Вісник Маріупольського державного університету*. Сер. Економіка. 2015. № 9. С. 81–89.
6. Освіта в Україні: базові індикатори. Інформаційно-статистичний бюлетень результатів діяльності галузі освіти у 2017/2018 н. р. Київ, 2018. 209 с.
7. Освітня політика: філософія, теорія, практика : монографія / В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, В. І. Бобрицька, Р. М. Вернидуб та ін.; за ред. В. П. Андрущенка. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 484 с.

Тема 3. Стратегія державної освітньої політики Європейського Союзу та держав-членів ЄС.

1. Охарактеризуйте моделі освіти в країнах ЄС (екстраполяційна, демографічна, орієнтована на ринок праці, економічно ефективна, суспільно орієнтована).
2. Визначте та проаналізуйте актуальні проблеми та тенденції розвитку адміністративних систем управління освітою держав-членів ЄС.

Рекомендована література:

1. Ковальчук О. С. Формування освітньої політики країн Євросоюзу під впливом процесів глобалізації та європеїзації. *Scientific Research and Their Practical Application. Modern State and Ways of Development* '2013. URL: <http://www.sworld.com.ua/konfer 32/1059.pdf>
2. Краєвська О. А. Спільні політики Європейського Союзу : метод. рекомен. до навч. курсу. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 128 с.
3. Краєвська О. Освітня політика європейського союзу: становлення та механізми реалізації ISSN 2078–4333. *Вісник Львівського університету*. Серія міжнародні відносини. 2011. Вип. 28. С. 53–65
4. Кульчій О. О. Досвід країн європейського союзу в сфері освітньої політики. *Державно-управлінські студії*. 2018. № 6 (8). URL: <http://studio.ipk.edu.ua/dosvid-krayin-yevropeys-koho-soyuzu-v-sferi-osvitnoyi-polityky/>
5. Кучеренко Д. Г., Мартинюк О. В. Стратегії розвитку освітніх систем країн світу : монографія. Київ : ІПК ДСЗУ, 2011. 312 с. URL: <http://ipk.edu.ua/journal/EI-librari/Kutsherenko%20Martinjuk%20Strategiy.pdf>
6. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навч. посіб. Рівне : Овід, 2012. 352 с.

URL:

<http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/9019/1/Sysoieva%20Osvitni%20s.pdf>

7. Філіпова В. Зарубіжний досвід державно-громадського управління освітою. *Освіта і управління*. 2013. № 1/2. С. 144–149.
8. Хоружий Г. Ф. Європейська політика вищої освіти. Монографія. Полтава : Дивосвіт, 2016. 384 с.

Тема 4. Державна політика інтеграції української освіти в європейську систему освіти.

1. Простежте динаміку змін в освітній системі України за роки її незалежності: загальнонаціональний, галузевий, територіальний аспекти.
2. Проаналізуйте Постанову КМ України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» з позицій реалізації механізмів реформування освіти в Україні.

Рекомендована література:

1. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.1993 р. № 896; зі змін. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п>.
2. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>
3. Національна доктрина розвитку освіти : Указ Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>.
5. Про вищу освіту : Закон України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1060-12&p=1309812614354490>.
6. Про дошкільну освіту : Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>.
7. Про загальну середню освіту : Закон України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=651-14&p=1309812614354490>.
8. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
9. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Законодавство України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
10. Про позашкільну освіту : Закон України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1841-14&p=1309812614354490>.

11. Про професійно-технічну освіту : Закон України. *Законодавство України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>.
12. Аналіз освітньої політики: теорія і практика управління на місцевому рівні : наук. посіб. / авт. кол.: В. Г. Базілюк, Т.Є. Бойченко, Л. М. Забродська та ін. Київ : Вид-во ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти» НАПН України, 2014. 306 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/>
13. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство : навч. посіб. / Г. В. Лаврик, Г. В. Терела, Т. О. Харченко та ін. ; за ред. Г. В. Лаврик. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 208 с. URL: <https://docplayer.net/53697826-Derzhavni-standarti-osviti-i-nacionalne-osvitnie-zakonodavstvo.html>
14. Європейська інтеграція : навч. посіб. / М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко, І. І. Д'яконова та ін. ; за ред. М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 344 с.
15. Освітня політика: філософія, теорія, практика : монографія / В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, В. І. Бобрицька, Р. М. Вернидуб та ін.; за ред. В. П. Андрущенка. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 484 с.
16. Наливайко Л. Р. Трансформація державної освітньої політики в Україні в умовах євроінтеграції. *Право і суспільство*. 2015. № 3. Ч. 3. С. 31–36.

Тема 5. Система освіти та управління сферою освіти в Україні.

1. Визначте і обґрунтуйте позитивні і негативні сторони централізованої і децентралізованої моделі управління системою освіти як чинників освітньої політики.
2. Окресліть перспективи розвитку сфери освіти в Україні та можливої розбудови її системи. Аргументуйте свою відповідь.

Рекомендована література:

1. Національна доктрина розвитку освіти : Указ Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>.
3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Законодавство України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
4. Аналіз освітньої політики: теорія і практика управління на місцевому рівні : наук. посіб. / авт. кол.: В. Г. Базілюк, Т.Є. Бойченко, Л. М. Забродська та ін. Київ : Вид-во ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти» НАПН України, 2014. 306 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/>
5. Освітня політика: філософія, теорія, практика : монографія / В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, В. І. Бобрицька, Р. М. Вернидуб та

- ін.; за ред. В. П. Андрущенко. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 484 с.
6. Управління освітою / за наук. ред. В. П. Беха ; редкол.: В. П. Бех (голова), М. В. Михайліченко (заст. голови) та ін. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. 546 с.
 7. Хаджирадєва С. К., Черненко Н. М. Теорія і практика управління закладами освіти : навч. посіб. Київ : [Освіта], 2013. 184 с.
 8. Капінос Г. І., Грабовська І. В. Управління якістю : навч. посіб. Київ : Кондор, 2016. 278 с.

Тема 6. Державно-громадське управління сферою освіти в Україні.

1. Простежте історію розвитку державно-громадського управління в Україні.
2. Визначте та проаналізуйте моделі державно-громадського управління освітнім закладом.

Рекомендована література:

1. Лопушинський І. П. Державно-громадське управління освітою. *Актуальні проблеми управління закладами освіти: колективна* : монографія / за ред. В. В. Кузьменка, Н. В. Слюсаренко. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2017. С. 214–234.
2. Модус державно-громадського управління освітою : монографія / за наук. ред. В. П. Беха; редкол. : В. П. Бех (голова), Н. В. Крохмаль (заст. голови) [та ін.]. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 768 с. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/17522>
3. Управління освітою / за наук. ред. В. П. Беха ; редкол.: В. П. Бех (голова), М. В. Михайліченко (заст. голови) та ін. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. 546 с.
4. Воронова С. В. Основи роботи менеджерів освіти з громадськими організаціями: навч. посіб. Одеса, 2011. 172 с.
5. Тодосова Г. І. Шляхи розвитку державно-громадського управління освітою в Україні: європейський досвід та українські реалії. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej11/texts/10thidur.pdf>

2.3. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (далі ІНДЗ) є однією з форм навчального процесу, що виконуються під час позааудиторної самостійної роботи. ІНДЗ виконуються здобувачами вищої освіти самостійно з одержанням необхідних консультацій з боку викладача.

Видами ІНДЗ з навчальної дисципліни «Нормативне регулювання у сфері освіти» є есе/реферат.

Здобувач вищої освіти має виконати одне із запропонованих ІНДЗ з навчального курсу, яке оцінюється відповідно до зазначених у цих методичних рекомендаціях критеріїв оцінювання.

Есе – це самостійна письмова реферативно-аналітична праця з вільною композицією, що написана на основі опрацювання відповідних джерел, висвітлює сучасний стан конкретної проблеми і містить науково обґрунтований власний погляд на неї, а також відповідь на запитання про перспективи та можливі способи її розв’язання. Ця навчальна робота передбачає вираження здобувачем вищої освіти своєї точки зору, особистої суб’єктивної оцінки предмета міркування, дає можливість нестандартного (творчого), оригінального висвітлення матеріалу.

Рекомендовані теми есе

1. Значення індивідуалізації навчання в сучасному освітньому процесі.
2. Українські і міжнародні стандартизовані процедури виміру якості освіти.
3. Упровадження інноваційних технологій в освіті держав-членів ЄС (за вибором студента).
4. Освітні зміни та інновації в Україні: характеристика в контексті стратегії й тактики освітньої політики.
5. Освітні реформи в Україні і в державах-членах ЄС: основні досягнення і перспективи.
6. Перспективи управління якістю освіти в Україні в контексті освітньої політики.
7. Ефективність як ключовий інструмент розвитку освітньої системи в контексті державної освітньої політики України.
8. Автономія діяльності закладів освіти як форма менеджменту задля підвищення ефективності їх функціонування та досягнення цілей державної освітньої політики.
9. Характер державного управління системою освіти в Україні і державах-членах ЄС: порівняльний аналіз.
10. Громадський характер управління системою освіти в Україні і шляхи його розвитку.
11. Зростання ролі громадянського суспільства в Україні в формуванні освітньої політики.
12. Конкурентоспроможність закладу освіти: параметри, умови.

При підготовці та написанні есе рекомендується використовувати наступний досвід:

1. Здобувач вищої освіти повинен уважно ознайомитися з рекомендованою тематикою есе, запропонованою в цій розробці, і вибрати тему. Можна запропонувати свою власну тему есе.

2. З'ясувати зміст обраної теми та цільову настанову, проконсультуватися з цього приводу у викладачів, визначити і накреслити головні питання які підлягають розгляду.

3. При необхідності скласти план особистої роботи. У плані визначити терміни написання есе, редагування, виготовлення наочних матеріалів (ілюстрацій, таблиць, схем тощо).

4. Підготувати список необхідної літератури з теми. У цій роботі доцільно користуватися каталогами бібліотек.

5. Вивчити рекомендовану літературу, тобто вибрати основні положення, які відносяться до теми есе, з'ясувати фактичний матеріал та висновки, до яких приходить автор. Під час вивчення літератури треба робити відповідні записи, які потім слід використати при написанні есе.

Характеристика та вимоги до основних компонентів змісту есе:

При написанні есебажано дотримуватися відповідних вимог.

Структура есе включає такі основні елементи (орієнтовна):

- титульний аркуш (додаток Б);
- вступ, де стисло визначається актуальність та суть проблеми (20 % обсягу роботи);
- основна частина, де викладається власний погляд (позиції) на проблему (60 % обсягу роботи);
- висновок, який містить підсумкове судження (20 % обсягу роботи);
- список використаних джерел (не більше 5 найменувань);
- додатки (за необхідністю).

Титульна сторінка есе оформлюється за встановленим зразком (див. додаток Б) та є першою сторінкою індивідуального завдання, проте номер на ній не проставляється.

У **Вступі** необхідно відобразити суть та обґрунтування вибору теми, структуру її розгляду, здійснити перехід до основного судження. На цьому етапі важливо правильно сформулювати питання, на яке автор збирається знайти відповідь під час дослідження.

Основна частина передбачає розкриття обраної теми твору, де буде сформульовано судження, розкрито аргументацію та аналіз, використовуючи обґрунтування тез і роздумів, докази, факти і приклади на підтримку

У **висновках** необхідно викласти основне судження, резюмувати аргументи на захист основного судження, показати особисті думки щодо висвітленої теми.

Список використаних джерел містить перелік літературних джерел, що використовуються при підготовці есе.

Додатки складаються з допоміжних таблиць, розмір яких більший за одну сторінку, діаграм, схем, інструкцій, методик, звітної документації, допоміжних ілюстрацій, тощо і нумеруються в тій послідовності, в якій на них надаються посилання в тексті.

Структуру есе визначають висунуті до нього вимоги, де думки автора: 1) викладено у формі коротких тез; 2) підкріплені доказами – за тезою слідують аргументи: вступ; теза, аргументи; теза, аргументи; теза, аргументи; висновок. Автор може використовувати декілька аргументів на користь кожної тези для більшої переконливості обраної тези.

Правила оформлення есе:

Есе виконується на стандартних аркушах формату А4 (210x297) і розміщується на одній стороні аркуша. Тип шрифту – Times New Roman Cyr. Шрифт основного тексту – звичайний, розмір 14; абзац – 1,25; інтервал – 1,5; текст повинен бути відформатованим по ширині й без перенесень.

Кожна сторінка має однакові поля: ліве – 20 мм, праве – 10 мм, верхнє, нижнє – 20 мм. Загальний обсяг есе, виконаного на комп'ютері, – 7-10 сторінок без додатків. Сторінка тексту повинна містити 29-30 рядків.

Усі сторінки роботи послідовно нумерують арабськими цифрами, проставляючи їх у правому верхньому куті (без крапки). Нумерація сторінок починається з титульного листа, на якому цифра «1» не ставиться. Рисунки, таблиці (які розміщені в тексті роботи), список використаних джерел, додатки також включаються до наскрізної нумерації.

При написанні есе необхідно: викладати матеріал грамотно з використанням наукового стилю писемної мови, логічно, послідовно; дотримуватися основних вимог з використання цитат; чітко формулювати думки; узагальнювати результати досліджень. До нього можуть бути додані графіки, діаграми і таблиці, схеми, ілюстрації (кольорові, чорно-білі, ламіновані).

Реферати – це індивідуальні завдання, які сприяють поглибленню і розширенню теоретичних знань здобувачів вищої освіти з окремих тем дисципліни, розвивають навички самостійної творчої роботи з навчальною та науковою літературою, розвивають та закріплюють первинні навички дослідницької діяльності, а також застосуванні отриманих знань у здійсненні професійній діяльності. Ця навчальна робота прищеплює навички узагальнення програмного матеріалу, використання різноманітних джерел, складання бібліографії з теми дослідження, уміння робити порівняльний аналіз, контент-аналіз та засвоювати інші методи пізнання.

Рекомендовані теми рефератів:

1. Складові державної освітньої політики в Україні.
2. Удосконалення механізмів реалізації державної освітньої політики в галузі освіти.

3. Управління закладами освіти в умовах глобалізації та інтегрованості України у загальноєвропейський освітній простір.
4. Модернізація організаційної структури регіональних органів управління освітою в Україні.
5. Гуманізація управління закладом освіти в Україні.
6. Стратегії розвитку освіти в Україні в умовах глобалізації.
7. Зарубіжний досвід щодо удосконалення механізмів реалізації державної освітньої політики.
8. Роль Європейського Союзу в створенні та розвитку європейського освітнього простору.
9. Закономірності, основні суперечності й провідні тенденції розвитку автономії в закладах освіти України та держав-членів ЄС: порівняльний аналіз. *(тип закладу освіти та держава-член ЄС - за вибором студента)*
10. Академічна мобільність – важливий чинник освітньої євроінтеграції.
11. Процес реалізації державної освітньої політики України та країнах Європейського Союзу у сфері вищої освіти: порівняльний аналіз.
12. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності сучасного закладу освіти.
13. Організаційні форми та напрямки фандрайзингової діяльності менеджера освіти з громадськими організаціями.
14. Природа і зміст державно-громадського управління.
15. Оцінка ефективності реформування вітчизняної системи освіти.

При підготовці та написанні реферату рекомендується використовувати наступний досвід:

1. Здобувач вищої освіти повинен уважно ознайомитися з рекомендованою тематикою рефератів, запропонованою в цій розробці, і вибрати тему. Можна запропонувати свою власну тему реферату.
2. З'ясувати зміст обраної теми та цільову настанову, проконсультуватися з цього приводу у викладачів, визначити і накреслити головні питання які підлягають розгляду.
3. При необхідності скласти план особистої роботи. У плані визначити терміни написання реферату, редагування, виготовлення наочних матеріалів (схем, таблиць, тощо).
4. Підготувати список необхідної літератури з теми. У цій роботі доцільно користуватися каталогами бібліотек.
5. Вивчити рекомендовану літературу, тобто вибрати основні положення, які відносяться до теми реферату, з'ясувати фактичний матеріал та висновки, до яких приходить автор. Під час вивчення літератури треба робити відповідні записи, які потім слід використати при написанні реферату.

Характеристика та вимоги до основних компонентів змісту реферату:

При написанні реферату бажано дотримуватися відповідних вимог.

Структура реферату включає такі основні елементи (орієнтовна):

- титульний аркуш (додаток Б);
- зміст;

- вступ;
- основна частина, яка складається з 2-3 рівнозначних за обсягом розділів, кожний з яких завершується стислими висновками;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідністю).

Титульна сторінка реферату оформлюється за встановленим зразком (див. додаток Б) та є першою сторінкою реферату, проте номер на ній не проставляється.

Зміст роботи подається на початку реферату. Він повинен бути оформлений як простий або розгорнутий план. Зміст містить назву та нумерацію усіх розділів і підрозділів.

У **Вступі** необхідно відобразити роль і значення проблеми (теми), що вивчається, вказати мету, завдання, об'єкт роботи.

Основна частина подається у вигляді систематизованої реферативної інформації та її аналізу, що передбачає безпосередній виклад змісту теми реферату, глибоке і всебічне висвітлення її основних положень.

У **висновках** необхідно підвести підсумки досліджень, які проведені в рефераті.

Список використаних джерел містить перелік літературних джерел, що використовуються при підготовці реферату. Список використаних джерел повинен складати не менше 10 найменувань. Мінімальна кількість джерел має становити не менше ніж 60 % найменувань за останні 5 років. Кількість Інтернет-документів не повинна перевищувати 15 % загальної кількості списку джерел.

Додатки складаються з допоміжних таблиць, розмір яких більший за одну сторінку, діаграм, схем, інструкцій, методик, звітної документації, допоміжних ілюстрацій, тощо і нумеруються в тій послідовності, в якій на них надаються посилання в тексті.

Орієнтований розподіл складових структури реферату та їх обсяг здійснюється в такому порядку:

Таблиця 1

Приблизний розподіл складових структури реферату

Основні елементи структури	Кількість сторінок	Обсяг
Титульний аркуш	1 стор.	Обсяг 15-20 сторінок
Зміст	1 стор.	
Умовні позначки (скорочення)	1 стор. (за необхідністю)	
Вступ	1-2 стор.	

Основна частина: 2-3 рівновеликих розділи, які можуть складаються з 2-4 підрозділів (але необов'язково). Кожна складова основної частини (розділи) завершується стислими висновками (<i>невиносяться до змісту</i>)	до 15 стор. (з загальним обсягом 20 стор.), або до 10 стор. (з загальним обсягом 15 стор.)	
Висновки	1-2 стор.	
Список використаних джерел	10-15 джерел	
Додатки	не регламентуються	Обсяг не обмежений

Правила оформлення реферату:

Текст реферату виконується на стандартних аркушах формату А4 (210x297) і розміщується на одній стороні аркуша. Тип шрифту – Times New Roman Суг. Шрифт основного тексту – звичайний, розмір 14; абзац – 1,25; інтервал – 1,5; текст повинен бути відформатованим по ширині й без перенесень.

Кожна сторінка має однакові поля: ліве – 20 мм, праве – 10 мм, верхнє, нижнє – 20 мм. Загальний обсяг реферату, виконаного на комп'ютері, – 15-20 сторінок, або 10-15 сторінок рукописного тексту.

Сторінка тексту повинна містити 29-30 рядків.

Розділи нумерують арабськими цифрами, підрозділи – двома арабськими цифрами, розділеними крапкою: перша означає номер розділу, друга – підрозділу. Номер розділу та підрозділу показують перед їх заголовком, у кінці заголовка крапку не ставлять. Підкреслювання, фарбування та переніс слів у заголовках не допускається. Кожний розділ треба починати з нової сторінки.

Усі сторінки роботи послідовно нумерують арабськими цифрами, проставляючи їх у правому верхньому куті (без крапки). Нумерація сторінок починається з титульного листа, на якому цифра «1» не ставиться. Рисунки, таблиці (які розміщені в тексті роботи), список використаних джерел, додатки також включаються до наскрізної нумерації.

При написанні реферату необхідно: викладати матеріал грамотно з використанням наукового стилю писемної мови, логічно, послідовно; чітко формулювати думки; узагальнювати результати досліджень у вигляді таблиць, схем, діаграм, безпосередньо пов'язаних з питаннями теми, але їх кількість не повинна бути надмірною.

Оформлення ілюстрацій, таблиць, цитат:

Усі ілюстрації (графіки, схеми, діаграми тощо) іменуються рисунками. Рисунки нумеруються послідовно в межах розділу та порядкового номера рисунка, розділених крапкою, наприклад: 3.2 (другий рисунок третього розділу). Рисунки повинні розміщуватися зразу після посилання на них у тексті

реферату. Кожний рисунок повинен супроводжуватися змістовним підписом. Підпис розміщується під рисунком в один рядок з номером.

Таблиці повинні мати назву, яка відображає їх зміст. Таблиці повинні бути компактними, наочними і зрозумілими. Небажаним є перенос таблиць, якщо зони повністю вміщуються на одній сторінці.

Усі таблиці повинні бути пронумеровані. Номер таблиці ставиться зліва від назви і складається із номера розділу та порядкового номера таблиці, розділених крапкою, наприклад, 1.1. (перша таблиця першого розділу), 2.1 (перша таблиця другого розділу).

Скорочення слів у заголовках розділів, підрозділів, таблиць, додатків і в підписах під рисунками не допускається, а в тексті можливі лише загальноприйняті скорочення.

При написанні реферату обов'язковими є посилання на автора та джерело, звідки запозичені матеріал або окремі дані. Цитати, взяті із праць або офіційних документів, повинні відповідати оригіналу.

Перелік літературних джерел, використаних при виконанні реферату, наводять наприкінці тексту, а по тексту повинні бути наведені посилання, які подаються у квадратних дужках з вказівкою номеру джерела у списку літератури та сторінки, наприклад, [1, с. 15–11], або «... у працях [3–5]...», або «... у працях [3; 5]...» і. т.д.

Бібліографічний опис списку використаних джерел:

Необхідно оформляти з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Література подається в алфавітному порядку або в порядку посилання в тексті.

Наведені в списку використаних джерел друковані праці записують мовою оригіналу і оформляють згідно з вимогами державного стандарту.

Зразок оформлення літератури:

1. Конституція України : офіц. текст. від 28.06.1996 р. № 254к/96-вр; у поточній редакції. *Законодавство України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Кузнецова Н. Оцінка факторів, що впливають на якість освітніх послуг в Україні. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2014. Вип. 1-2. С. 13–19.

3. Лопушинський І. П. Актуальні проблеми управління закладами освіти: колективна : монографія / за ред. В. В. Кузьменка, Н. В. Слюсаренко. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2017. 235 с.

Порядок подання ІНДЗ (есе/реферату) та захист:

ІНДЗ виконується до практичного заняття з відповідної теми.

Здобувач вищої освіти має підготувати одне із запропонованих ІНДЗ, на електронному і паперовому носіях, виступити на практичному занятті (протягом семестру).

Дотримання вимог академічної доброчесності:

Згідно статті 42 Закону України «Про освіту» та «Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу в Університеті Ушинського» (затверджено Вчено радою протокол № 9 від 26.04.2018, розміщено на офіційному веб-сайті університету: https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P101.pdf) кожний здобувач повинен дотримуватися академічної доброчесності.

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності при написанні ІНДЗ передбачає:

- самостійне виконання всіх етапів підготовки та написання навчальної роботи;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Якщо ІНДЗ у більшості складається з перефразованих ідей інших авторів без оригінального аналізу чи думок здобувача вищої освіти, воно все одно буде вважатися плагіатом, навіть якщо усі запозичені думки будуть правильно процитовані.

**РОЗДІЛ 3.
КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ
ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

МОДУЛЬ 1. Державна політика в галузі освіти

3.1.ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Тестові завдання, які можуть бути використані для проміжного і підсумкового контролю знань.

1. Дайте визначення поняття «державна освітня політика»

Державна освітня політика – це

2. Оберіть три основні ознаки освітньої політика, що відрізняють її від політики в інших галузях соціально-економічного життя країни:

- а) освітня політика визначається як діяльність, що спрямована на досягнення цілей у сфері освіти;
- б) освітня політика розуміється як концентроване вираження волі багатонаціонального народу України;
- в) освітньою політикою займаються суб'єкти, які можуть забезпечувати досягнення встановлених у сфері освіти цілей;
- г) напрями освітньої політики визначаються цілями, які поставлені перед сферою освіти, і тими діями, які застосовуються для їх досягнення;
- д) освітня політика спрямована на задоволення запитів особистості та потреб розвитку громадянського суспільства, держави.

3. На що суттєво впливає стан справ у освітянській галузі?

- а) формування ідеального образу країни;
- б) усі сфери суспільного життя;
- в) процес євроінтеграції;
- г) зовнішню політику країни;
- д) процес адаптації національної освітньої системи до змін.

4. Оберіть три основні ознаки аналізу державної політики як діяльності:

- а) переважно прикладний, проблемно-орієнтований характер;
- б) міждисциплінарний характер;
- в) збір відповідних фактів і даних;
- г) об'єктивний і кваліфікований діагноз проблеми;
- д) орієнтованість на клієнта.

5. Назвіть інструменти аналізу освітньої політики.

Інструментами аналізу освітньої політики є:

6. Які три з наведених видів оцінки можна віднести до оцінювання результатів упровадження освітньої політики?

- а) оцінка участі;
- б) оцінка впливу;
- в) оцінка процесу;
- г) оцінка ситуації;
- д) оцінка ефективності.

7. Назвіть основні принципи європейської освітньої політики.

Основними принципами європейської освітньої політики є:

8. Який нормативний документ став основою розвитку Болонського процесу в державах-членах ЄС?

- а) Маастрихтська угода 1993 р.;
- б) Амстердамська угода 1997 р.;
- в) Сорбонська декларація 1998 р.
- г) Лісабонська стратегія 2000 р.

9. Встановіть відповідність між основними поняттями і їх характеристиками:

1. Державна політика в галузі освіти в Україні ґрунтується на
2. Механізми реалізації державної політики в галузі освіти в умовах інноваційного розвитку України
3. Реалізація державної політики у області вищої освіти забезпечується шляхом
4. Мета державної політики щодо розвитку освіти полягає у
 - а) політичний, економічний, організаційний, правовий, мотиваційний
 - б) збереження і розвитку системи вищої освіти і підвищення його якості; розширення можливостей громадян України для отримання вищої освіти; створення і забезпечення рівних умов доступності до вищої освіти тощо
 - в) стратегічних документах розвитку освіти; законодавчих актах про освіту; міжнародних і міждержавних договорах, ратифікованих вищим законодавчим органом тощо
 - г) створенні умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, вихованні покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, оберігати й примножувати цінності

національної культури та громадянського суспільства

1 __, 2 __, 3 __, 4 __.

10. Назвіть основний юридичний документ закладу освіти, який визначає всі необхідні елементи його організації та функціонування, а також відображає принципи правового регулювання його економічних відносин:

- а) Статут закладу освіти;
- б) Ліцензія на провадження освітньої діяльності;
- в) Свідоцтво про атестацію закладу освіти;
- г) Положення про організацію освітнього процесу в закладі освіти.

11. Визначте мету співробітництва України з ЄС у сфері науки і техніки:

- а) створення умов, за яких Європейський дослідницький простір стане найбільш привабливим місцем роботи для кращих учених світу;
- б) заохочення цивільних наукових досліджень та технологічного розвитку, включаючи різні інші форми співробітництва;
- в) вибір шляху розвитку в напрямку європейської цивілізаційної моделі;
- г) рух до стандартів демократії, інформаційного суспільства, соціально орієнтованого ринкового господарства.

12. Які три з наведених принципів можна віднести до основних засад на яких базується інтеграція вітчизняної освіти у міжнародний освітній простір?

- а) пріоритет національних інтересів;
- б) збереження та розвиток інтелектуального потенціалу нації;
- в) ефективність розвитку вітчизняної системи освіти;
- г) системний і взаємовигідний характер співробітництва;
- д) оптимізація фінансування вітчизняних закладів освіти.

13. Назвіть механізмами реалізації державної освітньої політики в Україні.

Механізмами реалізації державної освітньої політики в Україні є:

14. Назвіть основні глобалізаційні чинники, які впливають на процеси реформування державних механізмів забезпечення якості в Україні:

Основними глобалізаційними чинниками, які впливають на процеси реформування державних механізмів забезпечення якості в Україні є:

15. Які три з наведених механізмів державного управління в галузі освіти можна віднести до механізмів за функціональним призначенням?

- а) економічно-фінансові;
- б) інформаційно-аналітичні;
- в) галузеві;
- г) організаційно-управлінські;
- д) регіональні.

16. Вставте пропущене слово:

у системі управління якістю освіти особливе місце належить _____ як складному управлінському інструменту оцінювання результатів якості освіти, що об'єднує три найважливіші управлінські компоненти: контроль, експертизу різних сторін діяльності школи та систему інформаційного забезпечення управління якістю освіти.

17. Визначте мету державно-громадського управління освітою:

- а) оптимальне поєднання державних та громадських засад в інтересах особистості, соціуму та влади;
- б) добровільне громадське формування, створене на основі єдності інтересів для спільної реалізації громадянами своїх прав і свобод;
- в) незалежна експертиза стану справ в освіті та діалог з владними структурами для встановлення балансу інтересів громадськості й органів управління закладом освіти;
- г) забезпечити контроль за діяльністю адміністрації з боку громадськості.

18. Назвіть головні принципи державно-громадської моделі управління закладами освіти:

Головними принципами державно-громадської моделі управління закладами освіти є:

3.2. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Поняття та сутність освітньої політики. Суб'єкти і об'єкти освітньої політики, їх характеристика.
2. Головна мета (місія) та основні ознаки державної освітньої політики. Роль та значення державної політики у сфері освіти.
3. Етапи розвитку державної освітньої політики в сучасній Україні, їх характеристика.

4. Методи впливу державної освітньої політики на освіту (адміністративний; правовий; економічний).
5. Принципи реалізації державної освітньої політики.
6. Механізми реалізації державної політики в галузі освіти.
7. Сутність аналізу державної освітньої політики. Предмет аналізу освітньої політики.
8. Міжнародні індикатори освітньої політики, їх характеристика.
9. Індикатори освітньої політики України, їх характеристика.
10. Оцінювання результатів упровадження освітньої політики.
11. Критерії оцінювання, їх характеристика.
12. Цілі, задачі ті основні принципи політики ЄС в галузі освіти.
13. Стратегії державної освітньої політики в країнах Європейського Союзу та можливості їх застосування в Україні.
14. Освітні програми ЄС, їх характеристика.
15. Сутність освітніх реформ у країнах Європейського Союзу.
16. Системи освіти окремих країн ЄС.
17. Стратегії реформування освіти в Україні в умовах інтеграції/глобалізації.
18. Державна політика щодо автономності закладів освіти.
19. Види автономій закладу: академічна, організаційна, кадрова та фінансова.
20. Інноваційна діяльність освітніх закладів України. Напрями інноваційного розвитку.
21. Забезпечення якості освіти: вітчизняний досвід.
22. Проблеми та шляхи удосконалення процесу реформування вітчизняної освіти в контексті провідних тенденцій розвитку європейського освітнього простору.
23. Освітня політика в Україні у сфері повної загальної середньої освіти: стан і перспективи.
24. Освітня політика в Україні у галузі вищої освіти в контексті сучасних суспільних викликів.
25. Основні засади сучасної системи управління сферою освіти в Україні.
26. Механізми реалізації державної політики в галузі освіти.
27. Мета, предмет, завдання, зміст державно-громадського управління освітою.
28. Принципи державно-громадської моделі управління закладом освіти, їх характеристика.
29. Соціальне партнерство як інструмент забезпечення стратегічного розвитку освітнього закладу.
30. Проблеми впровадження державно-громадського управління освітою в сучасній Україні, напрямки та умови їх розв'язання.

КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за результатами практичної та самостійної роботи.

Критерії оцінювання практичних занять

Бали	Критерії
0 балів	Здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань або здобувач відмовляється від відповіді, абовідсутній.
1 бал	Здобувач частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
2 бали	Здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
3 бали	Здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
4 бали	Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
5 балів	Здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

Критерії оцінювання завдань, які виносяться на самостійне опрацювання

Бали	Критерії
0 балів	Самостійна робота не виконана або не захищена.
1 бал	Відповідь дуже фрагментарна. Здобувачвищої освіти не має системних знань з дисципліни чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат майже не сформований. Самостійна робота виконана менше, ніж 20% загального обсягу завдань або (та) тільки розпочато розв'язання завдань. Виклад

	матеріалу не структурований. У відповіді наявні фактичні, граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
2 бали	Відповідь дуже фрагментарна. Здобувачвищої освіти має дуже поверхові знання з питання. Пояснює суть окремих понять. Виклад матеріалу не структурований, порушена послідовність та логіка викладу. Здобувачвищої освітивикористовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. Самостійна робота виконана у неповному обсязі, але правильно або у повному обсязі з суттєвими недоліками. У відповіді наявні фактичні, граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
3 бали	Відповідь неповна, фрагментарна. Здобувачвищої освіти не має системних знань з дисципліни чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат в цілому сформований, але здобувач вищої освіти оперує, як правило, одним підходом до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь позбавлена творчого підходу і має формальний характер. Здобувач вищої освіти використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. У відповіді наявні фактичні, граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
4 бали	Відповідь здобувача вищої освіти майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Здобувач вищої освіти володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, допущені окремі неточності. При відповіді на проблемні питання здобувач вищої освіти висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій ситуації. Матеріал викладено правильною мовою, але присутні окремі граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
5 балів	Здобувач вищої освіти продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату та теоретичного матеріалу тієї чи іншої теми. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Здобувач вищої освіти володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань та аргументує її. Володіє вміннями

	застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою культурою мовлення. Відсутні відповіді граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
--	--

Критерії оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання (есе)

Бали	Критерії
0 балів	Не зараховуються есе, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернета; проблема не розкрита або дана інформація не в контексті завдання; не виконані.
1 бал	Представлений текст не є по формі есе (есе підміняється рефератом).
2-3 бали	Есе не відповідає необхідному обсягу, змістовні зв'язки тексту есе з цитованими науковими текстами відсутні, внутрішня логіка есе порушена (текст є аплікацією з власної думки і «цитат» з наукових текстів). Представлено власну позицію за даною проблематикою на побутовому рівні без аргументації.
4-5 балів	Есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція здобувача вищої освіти формально підкріплена посиланнями на наукову літературу за відсутності змістовних зав'язків з цитованими науковими текстами. Проблема розкрита при формальному використанні фахових термінів. Власна думка не достатньо аргументована практичними фактами.
6-7 балів	Есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція викладена. Проблема розкрита з використанням основних термінів і понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки й обґрунтування не присутні або явно не простежуються). Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти. Проте наукове обґрунтування виконано схематично, позиція здобувача вищої освіти і наукові тексти формально узгоджені, при цьому внутрішня логіка есе розмита.
8-9 балів	Есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція викладена грамотно. Проблема розкрита на теоретичному рівні, з обґрунтуваннями, з достатнім використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Власна думка аргументована практичними фактами.
10 балів	Есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція викладена грамотно і самостійно. Проблема розкрита на теоретичному рівні, у зв'язках і з обґрунтуваннями, з точним і повним використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Робота логічна, послідовна, композиційно чітка. Дано аргументацію своєї думки з опорою на практичні факти.

**Критерії оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання
(реферату)**

Бали	Критерії
0 балів	Не зараховуються реферати, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернет.
1 бал	Реферат виконаний самостійно, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, сформульовані загальні висновки, або вони взагалі відсутні, тема не розкрита, робота не відповідає обсягу її оформлення не відповідає вимогам, список літератури менше 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.
2 бали	Реферат виконаний самостійно, оформлення відповідає вимогам, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, сформульовані загальні висновки, тема не розкрита, частина значимої інформації відсутня, список літератури менше 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.
3 бали	Реферат виконаний самостійно, оформлення відповідає вимогам, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, сформульовані загальні висновки, тема не розкрита, робота не відповідає обсягу, список літератури понад 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.
4 бали	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, сформульовані загальні висновки, тема в цілому розкрита, проте частина значимої інформації не ввійшла в зміст реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
5 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, сформульовані загальні висновки, тема в цілому розкрита, проте частина значимої інформації не ввійшла в зміст реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15

	% загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
6 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, сформульовані загальні висновки, тема повністю розкрита, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
7 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті дотримана структура написання реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
8 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті дотримана структура написання реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
9 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті присутня оригінальна ідея аналізу або структурування матеріалу, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений

	викладачем термін.
10 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті присутня оригінальна ідея аналізу або структурування матеріалу, список літератури понад 10 пунктів, з них не менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.

Критерії оцінювання тестування

Бали	Критерії
0 балів	0 вірних відповідей або одна неповна.
1 бал	1-5 вірних відповідей, якщо одна неповна.
2 бали	6-9 вірних відповідей, якщо одна неповна.
3 бали	10-13 вірних відповідей.
4 бали	14-17 вірних відповідей.
5 балів	18-20 вірних відповідей.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Бали	Критерії
0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
1-5 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання.
6-10 балів	Здобувачвищої освіти не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не наведено прикладів практичного використання в освітньому процесі
11-15 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Здобувач вищої освіти намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в освітньому процесі.
16-20 балів	Здобувач вищої освіти уміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання.

Шкала оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка аECTS	Оцінка за національною шкалою
--	--------------	-------------------------------

90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти:

1. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»): Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.1993 р. № 896; зі змін. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п>.
2. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>
3. Національна доктрина розвитку освіти: Указ Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>.
5. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: Постанова Кабінету Міністрів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
6. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Угода про співробітництво в галузі освіти. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_135#Text
8. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
9. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
10. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
11. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>
12. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
13. Закон України «Про позашкільну освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>
14. Закон України «Про громадські об'єднання». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

Основна література

1. Аналіз освітньої політики: теорія і практика управління на місцевому рівні: наук. посіб. / авт. кол.: В. Г. Базілюк, Т.Є. Бойченко, Л. М. Забродська та ін. Київ: Вид-во ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти» НАПН України, 2014. 306 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/>
2. Артёмов І. В., Ващук О. М. Концептуальні і правові основи формування європейського освітнього простору: навч. посіб. Ужгород: ЗакДУ, 2011. 568 с. (Євроінтеграція: укр. вимір; вип. 17). URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/9862/1/17.pdf>
3. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство: навч. посіб. / Г. В. Лаврик, Г. В. Терела, Т. О. Харченко та ін.; за ред.

- Г. В. Лаврик. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 208 с. URL: <https://docplayer.net/53697826-Derzhavni-standarti-osviti-i-nacionalne-osvitnie-zakonodavstvo.html>
4. Європейська інтеграція : навч. посіб. / М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко, І. І. Д'яконова та ін. ; за ред. М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 344 с.
 5. Іванюк І. В. Освітня політика : навч. посіб. Київ : Таксон, 2006. 226 с. URL: http://lib.iitta.gov.ua/1391/1/education_policy.pdf
 6. Лопушинський І. П. Державно-громадське управління освітою. *Актуальні проблеми управління закладами освіти: колективна* : монографія / за ред. В. В. Кузьменка, Н. В. Слюсаренко. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2017. С. 214–234.
 7. Модус державно-громадського управління освітою : монографія / за наук. ред. В. П. Беха; редкол. : В. П. Бех (голова), Н. В. Крохмаль (заст. голови) [та ін.]. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 768 с. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/17522>
 8. Освітня політика: філософія, теорія, практика : монографія / В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, В. І. Бобрицька, Р. М. Вернидуб та ін.; за ред. В. П. Андрущенко. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 484 с.
 9. Управління освітою / за наук. ред. В. П. Беха ; редкол.: В. П. Бех (голова), М. В. Михайліченко (заст. голови) та ін. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. 546 с.
 10. Хаджирадєва С. К., Черненко Н. М. Теорія і практика управління закладами освіти : навч. посіб. Київ : [Освіта], 2013. 184 с.

Допоміжна

1. Валєєв Р. Г. Освітнє право України : навч. посіб. Луганськ, 2011. 287 с. URL: http://www.irf.ua/files/ukr/programs/edu/edu_posibnyk.pdf
2. Воронова С. В. Основи роботи менеджерів освіти з громадськими організаціями: навч. посіб. Одеса, 2011. 172 с.
3. Гедікова Н. П. Державна політика у сфері вищої освіти України в контексті європейських освітніх стандартів. *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки*. Харків, 2016. Вип. 1 (11). С. 4–17.
4. Гедікова Н. Ф. Образование как фактор социокультурного развития личности. *Психолого-педагогические проблемы образования в условиях инновационного развития* : матеріали ІІ междунар. научн. конф. / Казахстан, Алматы, 10 февр. 2012 г. ; под ред. С. К. Исламгуловой : в 2 ч. Алматы Ун-т «Туран», 2012. Ч. 2. С. 133–141. URL: <http://cdn.scipeople.ru/materials/>
5. Державна політика України у сфері освіти дорослих : метод. матер. для слухачів магістер. прогр. за спец. «Державне управління у сфері освіти» / авт. кол.: Н. Г. Протасова, В. І. Луговий, Ю. О. Молчанова та ін. ; за заг. ред. Н. Г. Протасової. Київ : НАДУ, 2014. 52 с. URL: <https://www.google.com/url>
6. Державна політика : підручник / ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) та ін. Київ :

- НАДУ, 2014. 448 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Pidruchnuiky_NADU/9fa81bc0-991f-47e7-817d-a853b8627f97.pdf
7. Домбровська С. М. Механізми реалізації державної політики в галузі вищої освіти. *Актуальні проблеми державного управління*. 2011. № 2(40).
 8. Капінос Г. І., Грабовська І. В. Управління якістю : навч. посіб. Київ : Кондор, 2016. 278 с.
 9. Ковальчук О. С. Формування освітньої політики країн Євросоюзу під впливом процесів глобалізації та європеїзації. *Scientific Research and Their Practical Application. Modern State and Ways of Development* '2013. URL: <http://www.sworld.com.ua/konfer32/1059.pdf>
 10. Комарова О. А. Пріоритетні напрями державної освітньої політики. *Проблеми економіки*. 2015. № 1. С. 107–113.
 11. Краєвська О. А. Спільні політики Європейського Союзу : метод. рекомендації до навч. курсу. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 128 с.
 12. Краєвська О. Освітня політика європейського союзу: становлення та механізми реалізації ISSN 2078–4333. *Вісник Львівського університету*. Серія міжнародні відносини. 2011. Вип. 28. С. 53–65.
 13. Кристопчук Т. Система забезпечення якості вищої освіти: зарубіжний досвід. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2016. Вип. 3-4. С. 99–103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NPO_2016_3-4_20.
 14. Кузнецова Н. Оцінка факторів, що впливають на якість освітніх послуг в Україні. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2014. Вип. 1-2. С. 13–19.
 15. Кульчій О. О. Досвід країн європейського союзу в сфері освітньої політики. *Державно-управлінські студії*. 2018. № 6 (8). URL: <http://studio.ipk.edu.ua/dosvid-krayin-yevropeys-koho-soyuzu-v-sferi-osvitn-oyi-polityku/>
 16. Кучеренко Д. Г., Мартинюк О. В. Стратегії розвитку освітніх систем країн світу : монографія. Київ : ІПК ДСЗУ, 2011. 312 с. URL: <http://ipk.edu.ua/journal/El-librari/Kutsherenko%20Martinjuk%20Strategiy.pdf>
 17. Локшина О. Етапи розвитку стратегії Європейського Союзу у галузі освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2007. № 2.
 18. Набок М. В. Оцінювання результатів впровадження освітньої політики України на державному та місцевому рівнях: суб'єкти, підходи практика. *Вісник Маріупольського державного університету*. Сер. Економіка. 2015. № 9. С. 81–89.
 19. Навчайся в Європі! Освітні програми, гранти та стипендії Європейського Союзу та держав-членів ЄС. 2014 2020. Київ : Представництво ЄС в Україні, 2015. 93 с. URL: https://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/documents/virtual_library/education-in-eu_uk.pdf
 20. Наливайко Л. Р. Трансформація державної освітньої політики в Україні в умовах євроінтеграції. *Право і суспільство*. 2015. № 3. Ч. 3. С. 31–36.

21. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови); за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : Педагогічна думка, 2016. 448 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/166230/1/nac%20dopovid%202016.indd%20smal.pdf>
22. Освіта в Україні: базові індикатори. Інформаційно-статистичний бюлетень результатів діяльності галузі освіти у 2017/2018 н. р. Київ, 2018. 209 с.
23. Осмоловська А. О. Сучасні тенденції та виклики щодо формування освітньої політики України. *Політичне життя*. 2017. № 3. С. 70–74.
24. Реформування освіти в Україні: державно-управлінський аспект: навч.-наук. вид. / Н. Г. Протасова, В. І. Луговий, Ю. О. Молчанова та ін.; за заг. ред. Н. Г. Протасової. Київ, Львів : НАДУ, 2012. 456 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/43149163-90e1-4bdb-a2f2-d04dd0c9cbc9.pdf
25. Савіщенко В. М. Поняття та мета політики держави у сфері освіти та науки в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 3. С. 55–61.
26. Серебрянський С. Стратегічні аспекти розвитку освіти в умовах інтеграції України в Європейський освітній простір. *Вища школа*. 2013. № 4. С. 7–14.
27. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навч. посіб. Рівне : Овід, 2012. 352 с. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/9019/1/Sysoieva%20Osvitni%20s.pdf>
28. Тамм А. Є., Радченко О. В., Поступна О. В. Державна політика і управління в освіті : підручник. Харків : Вид-во Асоц. д-рів наук держ. упр., 2011. 271 с.
29. Годосова Г. І. Шляхи розвитку державно-громадського управління освітою в Україні: європейський досвід та українські реалії. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej11/texts/10thidur.pdf>
30. Філіпова В. Зарубіжний досвід державно-громадського управління освітою. *Освіта і управління*. 2013. № 1/2. С. 144–149.
31. Хоружий Г. Ф. Європейська політика вищої освіти. Монографія. Полтава : Дивосвіт, 2016. 384 с.

Інформаційні ресурси

1. Президент України : офіційний сайт. URL: <http://www.president.gov.ua/>
2. Верховна Рада України : офіційний сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
3. Кабінет Міністрів України : офіційний сайт. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Урядовий кур'єр : офіційний сайт. URL: <http://www.ukurier.gov.ua/>
5. Державна служба статистики України : офіційний сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua
6. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського : офіційний сайт. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
7. Національна парламентська бібліотека України : офіційний сайт. URL: <http://nplu.org/>

8. Державна науково-технічна бібліотека України : офіційний сайт.
URL:<http://www.gntb.gov.ua/ua/>
9. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL:
<http://library.pdpu.edu.ua>

ДОДАТКИ

Додаток А

SWOT-аналіз сильних і слабких сторін закладу освіти

« _____ »
(назва закладу освіти)

Напрямок діяльності	Потенційні внутрішні переваги	Потенційні внутрішні недоліки
Організація освітнього процесу		
Інноваційна діяльність		
Кадрова політика, управління персоналом		
Управління маркетингом		
Фінансування		
Модернізація матеріально-технічної бази		

Аналіз сприятливих можливостей та загроз

Можливості	Загрози

Розробка заходів з підвищення конкурентоспроможності закладу освіти

« _____ »
(назва закладу освіти)

Напрямок діяльності	Заходи
Організація освітнього процесу	
Інноваційна діяльність	
Кадрова політика, управління персоналом	
Управління маркетингом	
Фінансування	
Модернізація матеріально-технічної бази	

Додаток Б

Приклад титульної сторінки

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра _____

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

(есе/реферат)

з дисципліни « _____ »
(назва дисципліни)

на тему: « _____ »
(назва теми)

Здобувача вищої освіти ____ курсу _____
групи
спеціальності _____

(прізвище та ініціали)

Викладач: _____

Одеса – 20__ року

Навчально-методичне видання

Гедікова Наталя Пилипівна

**Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Нормативне регулювання у сфері освіти»
(модуль «Державна політика в галузі освіти»)
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 073 «Менеджмент»**